

משה בן-בסט, מ.א. 341335,

באיזה דרגה היית ב-56?

ב-1956 היינו בקורס מ"כים של "גולני". נולדתי בבולגריה, בפלובדיב. עליתי בדצמבר '48,

הייתי בגן-שמואל בהתחלה, למדתי ביסודי ותיכון פשוט ואחר-כך התגייסתי לצבא ב-56, '56 זה היה בגולני? אולי זה היה גבעתי, לפני זה, תראה, אנחנו התגייסנו, אני חושב זה היה גבעתי בהתחלה אחר-כך רק פרקו את "גבעתי". גויסנו ולקחו אותנו לביל"ו. אני לא אשכח את זה, היה חלק מאתנו עולים חדשים. מין קוקו וקרקוקלים כאלה. כל מיני שמות מוזרים, עולים שלא ידעו לדבר עברית אפילו. כן. ולקחו אותנו לביל"ו. זה היה אחרי הצהריים, לימדו אותנו כאלה להקים אוהל הודי ולהכין חגור מלא ולמחרת היום הלכנו 160 ק"מ לאורך הרצועה לגבולות. לא ביום אחד, בארבעה ימים כמובן. חצי מאתנו הלכו למות (צוחק) ועוד היה סיפור של מימיית מים ליום. משמעת מים וזה היה מימיית מים ביום. טוב, זה נגמר אבל מה אני אגיד לך, אהבנו את זה כמו משוגעים. זה היה פרק, אני חושב, אחד הפרקים היפים שלי ביותר, היה הצבא. עשינו אימונים, התאמנו. אני זוכר את גבולות, אני זוכר את גבולות! בגבולות אנחנו היינו, הבסיס היה בגבולות הישנה. גבולות הישנה שמה יש בקושי בית אחד שמה היה חדר-אוכל בבית הזה וכמובן שגרנו באוהל-סיירים. המימייה מים ביום אני לא אשכח אותה. מדוע? כי הייתי מתגלח בתוך קופסה כדי שיהיה לי איך לכבס את הגרביים אחר-כך. זה לא מצחיק. וכמובן שאז בגדים לא היה ואוכל לא היה וכלום לא היה. זה היה מין צבא עני כזה שבקושי ככה בקושי חי אבל אנחנו היינו משוגעים, והיה לנו טוב. שמה עשינו אימון הפרט, אימון כיתה, אני כבר לא זוכר. היו חברה של עולים חדשים שמאד לא רצו, שמאד מאד לא רצו לשרת. היה להם קשה.. אחד ירה לעצמו ברגל, היו כל מיני כאלה דברים. זו הייתה תקופה קשה מאד בשבילם, היו עולים חדשים. גם עולים חדשים גם הדבר הזה, אז היה להם קשה מאד.

אחר-כך הגענו לג'וערה. קורס מ"כים. וכל אותה תקופה היו כוננויות למיניהן, כל פעם. פעם כוננות, אתה לא יוצא לא נוסע... בג'וערה, אני מוכרח לספר לך, אני לא יודע אם אתה זוכר, אם ראית את ג'וערה. בג'וערה היה בנין אחד. מפקד הקורס גר למעלה בקומה שניה. הוא היה שם למעלה. המשרדים היו למטה. חדר-האוכל היה לא רחוק. כולנו היינו באוהלים מסביב.

ערב אחד אנחנו חוזרים מאימונים. הולכים לאכול. לא היה, לא היה לחם מספיק, לא היה לחם מספיק! אני לא אשכח את זה. התחלנו כולנו, מסטינגים, לכולנו היה מסטינגים, לדפוק על השולחנות, לצעוק "לחם, לחם, לחם". מפקד הקורס רץ כמו משוגע מלמעלה למטה במדרגות, הוא בא לראות מה קורה. "איך זה יכול להיות, אין פה מה לאכול! אנחנו לא יכולים לעמוד בזה. אין לחם! עזוב כבר אוכל אחר אבל אין לחם בשביל לאכול עם מרגרינה עם ריבה!" זה אני לא אשכח את הדבר הזה. אחר-כך זה קצת סודר. היו יותר אפשרויות.

ערב אחד באים ומודיעים לנו "כוננות" תרמיל גדול, משאיות, נסענו כל הלילה. אני כבר לא זוכר אז אמרתי לך, מוצב "סיד". נסענו למוצב "סיד". מוצב "סיד" זה היה מוצב שצה"ל בנה בדגם הרוסי. הוא בנה בדיוק בדיוק מוצב כמו שהרוסים היו בונים, עושים מוצבים כיוון שהמצרים, למצרים היו מוצבים כמו של הרוסים כל התעלות והעמדות, לקחו אותנו לשם ביום, בלילה, "אימון בשטח מבוצר", מה שנקרא "במוצב מבוצר", רצנו בתעלות יורים ורימונים ועניינים, אני לא יכול להגיד כמה זמן זה היה אבל זו הייתה תקופה ארוכה מאד כיוון שעוד פעם, אחד הדברים שאני לא אשכח לא היו לנו סיגריות, לא היה שק"ם, אף אחד לא בא לראות אותנו. בקושי הגיע אוכל. עישנו עשבים. היינו עושים

סיגריות מעשבים ככה עישנו. כמה זמן זה היה? שבועיים, שלושה שבועות, אני לא יודע להגיד כמה זמן זה היה, אבל כל הזמן ותנסה לחשוב, קבוע מהבוקר במשך היום לחימה על יעד מבוצר ובמשך הלילה לחימה על יעד מבוצר, בבוקר לחימה על יעד מבוצר ובלילה לחימה על יעד מבוצר. זה כבר יצא לנו דרך האוזניים בקיצור, אחרי איזה תקופה, פתאום שטח כנוס, שטח כנוס היה, אני חושב, ליד גבולות. ואז כבר יש הרבה מאד אנשים שמה, ויש שק"ם סוף סוף ויש סברס שמה ויש כל מיני אני לא יודע מה. נשמנו לרווחה. היה לנו מ"מ שאני לא זוכר את שמו, שאנחנו בתור חיילים, משום-מה שמנו לב שהוא, הוא כנראה היה מבוהל מאד מתחילת הדרך. ישב וכתב כל יום מכתבים. כל יום ישב וכתב מכתבים לחברה שלו ולהוריו. אני לא יודע מה, האיש הזה אולי הרגיש אני לא יודע מה קרה, אבל באמת, וזה היה יוצא דופן, אנחנו כולנו שמנו לב לדבר הזה, אפילו דברנו על הדבר הזה והאיש הזה, בהסתערות הראשונה שלנו על המוצב, נהרג. אנחנו הסתערנו בזחל"מים על מוצבי רפיח והוא נהרג בתוך הזחל"מ. היה ככה חצי גוף מעל זה, ואיך שעלינו כלפי המוצבים הוא חטף כדור ונהרג. אני לא אשכח, זה דבר שמאד מאד זה חרוט בזיכרוני כי זה חריג. כי ראיתי שמשוהו, מאד מאד מבוהל, מאד מאד נרגש היה כנראה, ואני לא יודע מה.

הקרב לא הי המי יודע מה. מה אני אגיד לך, נכון, עלינו על מוצב, ירו עלינו, זה נכון... (התחלנו) אחרי-הצהריים, אחרי-צהריים ואנחנו נכנסנו לחושך. הקרב ממש, הקרב של המוצב איפה שאנחנו כבשנו זה היה כבר חושך, זה התחיל עם דמדומים וזה היה חושך, רצנו בתעלות, הכל בזחל"מים היה מקלע גדול שמאד מאד הפריע לנו. אז אני לא אשכח גם את זה, אצלי בזחל"מ ישב הבזוקאי, הורידו אותו למטה, אמרו לו "רד למטה" והנה וראינו את העמדה שירתה עלינו, אז אמרו לו, ראה, והוא חיסל אותה, ואז נרגע קצת כל העניין. נסענו עוד קצת, ירדנו מהזחל"מים ועשינו "לחימה על יעד מבוצר" מה שעשינו במוצב "סיד" כל הזמן. אבל זה כבר... לא הייתה לחימה, הייתה לחימה, היו קצת, היו שמה קצת מצרים, בחלקם כנראה ברח, אני לא יודע מה, חלקם נשאר, וזה מה שאני זוכר. אה, מה שאני עוד זוכר, בתור, מאד מאד חשוב זה היה.

יורם: ראית את המ"מ שנהרג?

משה: כן, כן הוא היה בזחל"מ על ידינו, נהרג, אני זוכר את זה, זה מיד עבר בקשר, כולנו שמענו את זה וידענו. מישהו הודיע בקשר ואנחנו כולנו ידענו את הדבר הזה. איך קראו לו אני לא זוכר, אני לא זוכר שמות בכלל של אף אחד מהם, היה איש יפה, אני זוכר אותו...

שחר אור ראשון, פתאום ווטורים יורדים עלינו, ווטורים ישראלים יורדים עלינו. עשו יעף אחד, עשו יעף שני ככה נמוך מאד והם כנראה לא ידעו לזהות ואני לא יודע מה, אני לא אשכח את זה. סיני זה דיונות, לא היה לכולנו את-חפירה, אני לא אשכח את הדבר הזה, איך אנשים מסוגלים בשתי דקות לחפור עמדה בידיים, זה אני לא אשכח את הדבר הזה, מה שלא עשו בחיים שלהם, כי זה היה פחד נוראי העניין של הוטורים, אבל הם בסה"כ, אחר-כך כנראה קבלו אחר-כך בקשר או מה, עזבו אותנו ולא ירו עלינו.

טוב, וזה בעצם העניין של הקרב הרציני ומה שהיה. אחר-כך נסענו לתעלה, זה כל הסיפור של כל העניין של סיני. אה... ואני לא אשכח עוד דבר. את החלבה המצרית אני כמובן לא אשכח. הבסיסים עם החלבה המצרית. זה נורא מצחיק להגיד את הדבר הזה. זה לא יתואר, זה לא היה אוכל. אתה לא יכול להגיד לאיש היום: "לא היה אוכל בצבא", לא היה אוכל, לא היה אוכל. כשקבלת עוד מנות קרב זה היה... בקושי הספיק אני לא יודע מה, ופתאום יש חלבה כמה שאתה רוצה, אז אתה יכול לאכול כמה שאתה רוצה... הייתה חלבה, הייתה הוצ'קס שלל. הוצ'קס זה חצי

טנקון כזה, היה להם המונים, היה להם המונים כמובן שלקחנו, קטנצ'יק כזה. לקחנו אתנו ונסענו עליו השתוללנו קצת, ומה ומי.

מה שאני עוד מוכרח להגיד, שהיינו בין האחרונים שעזבנו את הרצועה, אחר-כך כשנסוגו, אז היינו בין האחרונים שעזבנו את הרצועה. אני לא אשכח את השיירה שעזבה את הרצועה. יצאנו דרך זה, דרך... נירית. אני לא אשכח את השיירה שנסענו כולם ונפנופים, ועניינים ומה ומי ובזה נגמרה הפרשה לגבינו. ותיכף אחרי זה, אנחנו הפלוגה שעלינו להר-הצופים, וזה היה כיף לא נורמלי. אני הייתי הממונה בהר-הצופים על הגנרטור זה מה שהיה לי לעשות. הייתי מניע אותו בערב ודואג לו בבוקר לשמן ולדלק ובזה נגמרה הפרשה. ואחרי זה הלכתי לקורס קצינים. ירדתי מהר-הצופים והלכתי לקורס קצינים ועברתי לשריון.

.....

צבא אחר לגמרי, זה אנשים לא יכולים להבין. תראה, ישבנו בפילון. חודשים לא היינו מגיעים הביתה. שבועות לא היינו מגיעים הביתה, לא היה בגדים, כביסה היית שולח פעם באני לא יודע מה, בגדים, כל פעם צחקנו שאתה יכול להעמיד אותם, מרוב לכלוך הם יעמדו לבד בלי שאתה תלבש אותם. לא היה אוטובוס, לא היה משאית, לא היה כלום לא היה! סוף-סוף נותנים לך ללכת, לנסוע הביתה. נותנים לך לנסוע הביתה מפילון, זה חתיכת סיפור, אז נתנו משאית. נותנים משאית. יושבים על הרצפה, אתה יודע, ככה זה היה, שלא ירגישו טוב מדי! נוסעים, נוסעים, נוסעים, פתאום עוברים את טבריה קצת, טררר... בא מ"צ. יאללה בחזרה, יש כוננות. נוסעים בחזרה לבסיס. יושבים עוד פעם שבוע, שבועיים, אני לא זוכר, אני כבר לא זוכר מה היה בדיוק. הייתה תקופה מסוימת שישבתי גם ב"דרדרה" ו"סוסיטא", מוצבים שמה. שבת! סוף-סוף נוסעים הביתה. נוסעים הביתה אבל עכשיו אתה כבר מפחד, בוא הנה, יש אוטו ואומרים לך יסיעו אותם באוטו, יתפסו אתכם באמצע הדרך. איך שיצאנו מהשער כולנו ירדנו מהמשאיות ונעלמנו. אתה חושב שלא חפשו אותנו? חפשו אותנו! באה הוראה אחר-כך שיהיה בעיה ואתם יוצאים, אין אפשרות אחרת אלא רק על משאית. אנשים לא יכולים להבין את הדבר הזה. לא היה אוכל.

יורם: אז למה כל-כך נהנית?

משה: אני לא יודע, זה הייתה איזה רוח של שגעון, בשבילנו זה היה... מאד מאד אהבתי את התקופה... הגעתי עם ההורים, אבל אמי הייתה אלמנה כבר והיה לי אח פה שעלה שבע שנים לפנינו. הוא היה שומר-צעירניק שרוף. לבולגרים, כולם היו או "מכבי" או אנשי "השומר הצעיר" ואני תמיד מספר את זה וזה מוזר נורא אבל אמה שלי ידעה עברית כשהיא באה ארצה, ידעו עברית, היו ציונים שרופים. אי-אפשר היה לבוא כי לא היו סרטיפיקטים, אז היה איזשהו פטנט שאני לא יודע איך עשו אותו. אימצו אותו כאילו בצו רב והם עלו ארצה והיו בעין-שמר. והיו בעין-שמר ואחר-כך גייסו אותם לפלמ"ח מעין-שמר וכשאנחנו באנו ארצה ב-48', הוא עדיין היה מגויס בפלמ"ח. הוא קיבל אותנו, ובגללו אני הלכתי לגן-שמואל. הוא סידר לי את כל העניין מטעם עליית הנוער בגן שמואל.

אנחנו באים מבית מאד מבוסס בחוץ לארץ ופתאום אתה בא לאפס. לכלום! הבולגרים נתנו לצאת רק עם תרמיל על הגב בקושי, גם זה, 20 ק"ג, אני לא יודע. לא נתנו לקחת מעבר לזה שום דבר, אני ילד, אני כבר לא זכרתי מהמלחמה. לא זכרתי שוקולד אפילו. אני לא ידעתי מה זה שוקולד אז אחי מהקבוץ היה מגרד לי בתוך המכתבים שוקולד, שולח לי לחוץ לארץ. פעם ראשונה שראיתי שוקולד בכלל. לא היה כלום, אתה בא לאפס. בשביל ההורים זה היה דבר נורא! אתה בא למקום נוראי, ולא היה פרנסה והיה קשה מאד אוכל, ולא הייתה עבודה ולא היה כלום. אז בעצם, יכול מאד להיות שאני, כשהתגייסתי ב-56', זה היה בעצם היציאה לאור מתקופה קשה. ולא חזרתי לקבוץ. אז הייתי

בוגד. כשעזבתי את הקבוץ אז הייתי בוגד... זה היה, החברה' האלה, העולים החדשים האלה, זה באמת, אני לא זוכר לפני כמה זמן הם באו כשהם התגייסו. אבל הם היו תלושים לגמרי. הם לא הבינו בכלל את כל העניין, לאן הם נפלו. ופתאום, מאמץ פיזי נוראי, תנאים קשים מאד ואין לישון, אין מיטה, אין עניינים, אין כלום. אתה הולך 40 ק"מ ביום והוא לא רוצה ללכת. הוא לא רוצה ללכת אז אתה צריך לסחוב אותו. כי לא השאירו אותו. אתה צריך לסחוב אותו. אז מתחילים לגרור אותו בהתחלה אחר-כך קושרים אותו וגוררים אותו ואחר-כך גוררים אותו על הגב וכל מני דברים ובערב הוא מקבל מכות! הוא מקבל מכות כי אנחנו בקושי אנחנו עשינו את זה אז הוא עוד מקשה עלינו את החיים. וכל פעם מים הוא רוצה וכל מני כאלה עניינים אז הוא מקבל מכות בסוף. עושים לו "שמיכה" והוא עוד מקבל מכות. ובסוף הוא יורה לעצמו ברגל בשביל להשתחרר. אתה מבין? זה באמת, אין להבין כזה דבר.

.....

בסיכומי של דבר, אלה שנשארו שמשכו אותנו עד הסוף היו כמוני בדיוק זה נגמרה. אני לא יודע מה היה בבית אבל בצבא הם היו בדיוק כמוני. הם עשו בדיוק כמוני, אפשר היה לסמוך עליהם בדיוק כמוני אלה שנשארו אתנו עד הסוף. אבל הייתה להם דרך קשה מאד. הם היו אומללים שאפשר להשתגע!

.....

במבצע סיני אני חודשים לא חזרתי הביתה. גם לפני זה מג'וערה לא חזרנו הביתה. לא מכתבים, איפה שישבנו לא היה דואר. לא יכולנו לכתוב, לא זה, בקושי הגיע אוכל. אחי הלך לחפש אותי בבית חולים וקצת אחרי המלחמה הלכו לחפש אותי בבית חולים כי לא ידעו ממני כלום. לא ידעו איפה אני, לא ידעו מה קרה לי. לא יודע, לא כתבתי, לא זה, לא שמעו ממני, אז הלכו לחפש אותי, אולי אני נהרגתי. זה בסיני. זה מוזר, זה מוזר לספר את זה. הכל היה חדש, זה נכון, זו הייתה מדינה על תנאי.

יורם: ...

כל אחד נכנס וקיצר לך את השדות. אה... אני אספר לך! על דרדרה וסוסייתא שמעת? אתה יודע מה היה הג'וב (job) שלנו? גם דרדרה וגם סוסייתא יושב למעלה, סוסייתא יושב למעלה, אתה רואה את סוסייתא, שמה אתה יושב. דרדרה יושב במדרון למטה לגמרי והם ישבו מעלינו. יום-יום, יום-יום היו עניינים עם הסורים. מספיק שמישהו תקע נוד, במחילה מכבודך, ומתחיל הסיפור. יריות, עניינים. מה היה הג'וב שלנו? בלילה להיכנס לשדות שלהם ולמשוך את השתילים. כל מה שהם זרעו. אבל הם עשו גם לנו את אותו הדבר. הם היו נכנסים בלילות לשדות של הקבוצים וכל מה שאפשר היה, הם היו הורסים. שאתה אומר, זה המדינה על תנאי. שום דבר.